

Kuidas ma entusiasmist pakatasin

Irina Kalso

ettevõtja, Viljandi väikelaste päevahoiu Kukeräädsik juhataja

Sügis on käes ja ma olen täitnud aasta tagasi antud lubaduse – meie ettevõtte on lapsehoiukohti juurde loonud. Paraku oleme laienemist ise finantseerinud, kuigi Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) rahastatava meetme augustis lõppenud taotlusvoor oli mõeldud just nimelt lapsehoiukohtade loomiseks.

On levinud müüt, et ettevõtjal on palju raha ja võimalusi. Sedamoodi arvavad peaksid süvenema esmalt ettevõtte tegevusvaldkonda. Sotsiaalteenust osutaval ettevõttel on kasum nii väike, et ükski pank ei võta laenuküsimuses jutulegi. Lastehoiuteenust vajavad väikelastega pered alles ehitavad oma elu üles ning on seetõttu hinnatundlikud. Teenuse madal hind piirab aga ettevõtte võimalusi töötajaid koolitada ja arengusse investeerida. Olime mitu aastat oodanud võimalust, et järjepidev kvaliteetne töö lastehoius saaks areneda järgmisele tasandile ning see võimalus meile lõpuks ka paistis. Euroopa Sotsiaalfondi meede "Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks" lubab Eestis 2020. aastaks juurde luua 1200 lapsehoiukohta.

Lapsehoiu laiendamine tundus ainuõige

Oli 2014. aasta august, kui istusin arvuti taha linnavalitsusele ettepanekut kirjutama. Selleks ajaks olin ligi aasta aega silma peal hoidnud nii sotsiaalministeeriumis kui ka linna haridusvaldkonnas toimuval. Parasjagu töötati ministeeriumis välja tingimusi ESF-i uueks taotlusvooruks, mis teatavasti avanes sel suvel. Täiendatud ja kinnitatud oli ka koolieelse lasteasutuse seadus (KELS), mis hakkas kehtima jaanuarist. Viimase ettevalmistamisse oli kaasatud ka lapsehoidjate kutseliit, kuhu meiegi kuulume. Kõik viitas sellele, et lapsehoiuteenust nähakse riiklikul ja Euroopa tasandil lasteaedade kõrval hinnatud võimalusena. Eraõiguslik lapsehoiuteenus oli sisse toodud ka koolieelse lasteasutuse seadusesse ning sellele esitatavad nõudmised riiklike lasteaedadega võrreldes samad, välja arvatud õppekava täitmise nõue. Pühendusin rõõmu ja entusiasmi lapsehoiu laiendamise kavale ning olin valmis tegema sisukat koostööd omavalitsusega.

Ka meie linn vajab juurde lapsehoiukohti. Ajendatuna meie ettevõtte pikaajalisest valmisolekust ja vajadusest laienemiseks, tegin linnavalitsusele ettepaneku suurendada järgmise aasta linna eelarves lapsehoiutoetuste summat. Et olime juba paar aastat pidanud kümnekonnale söimeavaldusele eitavalt vastama, ei kahelnud me laienemise vajaduses ja valmistasime seda suurelt ette. Kindlustunnet lisas asjaolu, et pikaajaline koostöö linnavalitsusega on sujunud hästi ning lõpuks ometi on riik toetuskõlblikeks tunnistanud ka eraettevõtete pingutused ja arvanud toetuse taotlejate hulka omavalitsuste kõrval ka juriidilised isikud.

Neli kuud koostööd päädis eimillegagi

Läks aga nii, et juba kaks kuud hiljem, 2014. a oktoobris oli sotsiaalministeeriumi koostatud määruse eelnõus taotlejana kirjast ainult kohalik omavalitsus, juriidilised isikud olid välja jäetud. Kuuldavasti tehti see muudatus omavalitsuste initsiatiivil. Kuna meil oli projekti ettevalmistamisel tehtud ära suur töö, võtsin nõuks minna linnavalitsusse asja arutama ning teha ettepanek koostööks uue meetme raames. Nimelt kinnitas ministeeriumi töötaja, et omavalitsus võib eralastehoidude käest teenust tellida hanke korras.

Novembrist veebruarini toimusid kord minu, kord linnavalitsuse või volikogu komisjoni algatusel koosolekud, kus lapsehoiuteenuse tulevikku arutati kõigi kolme linnas lapsehoiude pakkuva ettevõtjaga. Ettevõtjad tegid lapsehoiuteenuse rahastamise määruse eelnõusse palju ettepanekuid, koostöö näis demokraatlik, kõiki osapooli kaasati. Kuid veebruaris selgus ootamatult, et linnavalitsus on teisele lugemisele saadetud määruse eelnõu tagasi võtnud.

Neli kuud heasoovlikku koostööd päädis eimillegagi. Siiski lubati ettevõtjatele, kes tulid linnale appi ajal, kui lasteaiakohti nappis, et turuosa, mille on välja ehitanud ja mille maine on kujundanud ettevõtjad, jääb ärateenitult ka edaspidi neile. Lühidalt lubati, et munitsipaallastehoidu linna ei tule. See võttis osa pingeid maha.

Kui palju lapsi rühmas olema peaks?

Tänavu septembris teatas linnavalitsus oma infolehes, et linnas enam lasteaiajärjekorda pole, sest ühte munitsipaallasteaeda loodi juurde 20 söime- ja seitse lasteaiakohta. Selleks võeti hoones kasutusele iga vaba sentimeeter ning näiteks söimerühmas on laste arv nüüd 16 asemel 18. See, et uus rühm sisustati lasteaias söögisaali asemele ning söömine korraldati kogu majas ümber

rühmadesse, on ju kiiduväärt, kuigi seda oleks võinud teha juba viis aastat tagasi, kui lasteaiajärjekorrad olid pikad.

Kõige mõtlemapanevam kogu asja juures on see, et uude sõimerühma võetakse lapsi alates pooleteise aasta vanusest vastu 20. Süda valutab, mõeldes eeskätt lapsele, aga ka õpetajatele ning nende võimalustele last märgata ja lapsevanematega suhelda. Targale vanemale meeldib teada, et sel ajal kui ta ise tööl viibib, on laps hästi hoitud ja toetatud. Et lapse isikuomaduste ja erivajadustega arvestatakse ning pere ettepanekutest kujundatakse tihti ka reeglid. Asjatundjad teavad, et ühel lapsehoidjal ei tohiks nooremaid kui 3-aastasi lapsi olla rohkem kui viis ning 3- 7-aastasi lapsi mitte üle kaheksa. (Alla pooleteiseaastased ja lapsed, kes veel ei kõnni, loeme kahe ette.) Lasteaias on need arvud ühe õpetaja kohta mitte viis ja kaheksa, vaid kaheksa ja kaksteist.

Et ka vaiksema lapse hääl kuulda oleks

Rõõmustame Kukeräädsiku lastehoius selle üle, et pärast laienemist on meil varasema kümne asemel seitse last rühmas ning ühe rühma asemel on rühmi kaks. Kui me varem võtsime vastu lapsi esimesest neljanda, siis nüüd esimesest seitsmenda eluaastani. Vanemad on väga teadlikud lapse arengut mõjutavatest teguritest ja lähtuvad rühma valides lapse heaolust. Neile meeldib, et lapsele jagub piisavalt individuaalset tähelepanu. Lapsed tunnevad end väikeses rühmas palju turvalisemalt ja heatujulisemalt ning ka kohanemine on läinud paremini kui kaheksal varasemal aastal. Koostöö hoidjate ja spetsialistidega sujub lodusalt ning lapse areng pakub rõõmu mõlemale poolele. Kukeräädsik ongi loodud perele, kes hindab kõrgelt väikest mänguseltskonda, kus ka vaiksema häälega laps kostab hoidja kõrvu. Et laste jaoks neid suurepäraseid tingimusi tagasihoidliku kasumi juures säilitada, on väga oluline kohaliku omavalitsuse õla allapanek. See, et rühmad on väiksemad ja lapse kohta täiskasvanuid rohkem kui lasteaias, toob ettevõttele kaasa ka suuremad kulud. Meie linnas on lapsevanemal paraku odavam viia laps lasteaeda kui lapsehoidu, sest omavalitsus toetab lasteaedu suurema summaga. Just seepärast on meile väga oluline tegutseda linnavalitsusega koos, projektipõhiselt ja avatult.

Lapse areng on rahast tähtsam

Lapsehoiust käivate pooleteise- kuni kolmeaastaste laste arendamine ei erine millegi poolest sama vanade laste arendamisest munitsipaallasteaias. Selles eas on oluline eneseteenindus-, mängu- ja sotsiaalsete oskuste areng ning lapse füüsiline aktiivsus. Selle kõigega tegeldakse ka lastehoius, selle vahega, et

lastehoius ei registreerita seda kohustuslikus korras ja kirjalikult. Seda, et väiksem rühm tagab parema tulemuse, näitab lapse õpihimu ning kinnitavad lapsevanemad. Lapse areng on mõõdetav tema heas tervises ja arengus endas. Arvan, et terve ja õpihimulise lapse kasvamine ei tohiks olla vähem tähtis kui raha kokkuvõid. Kohalik omavalitsus peaks lapsevanema valikut kui lapse jaoks parimat mõistma ja toetama, mitte ainult raha lugema. Koolieelse lasteasutuse seaduse §27 lõige 3 ja 4 järgi peavad omavalitsused 2015. aasta 1. jaanuarist hüvitama lapsevanematele ka lapsehoiuteenuse kulu sellises ulatuses, et vanemal jääks maksta vaid 78 eurot kuus (20 % alampalgamäärast). Vaatamata sellele maksavad meie linnas lapsehoiu valinud vanemad teenuse eest peaaegu rohkem, sest meie linnas on kehtestatud fikseeritud lapsehoiutoetuse määr. Soovime väga, et see nii poleks, kuid ei saa selle heaks midagi teha.